

Мороз Володимир Петрович,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри педагогіки

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Полтава, Україна.

moroz74@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-1703-0372>

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗВО ЯК ПРОСТІР СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ: МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ПІДХОДІВ

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується посиленням соціальних, економічних і психологічних викликів, що безпосередньо впливають на життєдіяльність студентської молоді та результати її навчання. Зростання рівня стресогенності освітнього процесу, необхідність адаптації до динамічних змін суспільства, нерівність стартових можливостей, соціальна вразливість окремих категорій здобувачів освіти актуалізують потребу в системній соціальній підтримці студентів у межах закладу вищої освіти. За цих умов освітнє середовище ЗВО постає не лише як простір навчання й професійного становлення, а й як важливий соціальний простір допомоги, взаємодії та розвитку особистості.

Водночас аналіз практики функціонування закладів вищої освіти засвідчує фрагментарність і несистемність заходів соціальної підтримки, їх переважно реактивний характер та орієнтацію на розв'язання ситуативних проблем. Часто підтримка реалізується у вигляді окремих сервісів або адміністративних процедур без достатнього концептуального підґрунтя, що знижує її ефективність і не забезпечує цілісного впливу на освітнє середовище. Це зумовлює розрив між задекларованими гуманістичними цінностями освіти та реальними механізмами їх упровадження.

У науковому дискурсі питання соціальної підтримки студентів розглядаються з позицій педагогіки, психології, соціальної роботи, менеджменту освіти, проте вони здебільшого

висвітлюють окремі аспекти допомоги, не завжди враховуючи методологічні засади її організації як цілісної системи взаємодії суб'єктів освітнього процесу. Недостатньо розкритими залишаються світоглядні, концептуальні та методологічні орієнтації, що визначають логіку побудови стратегій підтримки, принципи її реалізації та трансформаційний потенціал освітнього середовища.

Таким чином, виникає суперечність між об'єктивною потребою у створенні цілісного простору соціальної підтримки студентів у закладах вищої освіти та недостатнім рівнем методологічного осмислення підходів до її організації. Розв'язання окресленої проблеми потребує систематизації й теоретичного аналізу наукових підходів, що дозволить розглядати освітнє середовище ЗВО як структурований соціально-педагогічний простір підтримки, розвитку та самореалізації особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження соціальної підтримки у сфері вищої освіти за останні роки набувають все більшої уваги в науковому середовищі, що зумовлено посиленням соціально-психологічних викликів, з якими стикається студентська молодь. Вітчизняні й зарубіжні вчені підкреслюють важливість інтегрованого підходу до організації підтримки, що враховує не лише академічні, але й соціальні, емоційні та середовищні аспекти життєдіяльності студентів (Т. Алексеєнко, О. Безпалько, Ю. Жданович, І. Зверєва, О. Караман, З. Кияниця, Н. МакВільямс, Ж. Петрович, Дж. Райкус,

К. Роджерс, І. Трубавіна, Р. Хьюз, К. Хорні та ін.). Акцент у цих роботах робиться на комплексності підтримки, що передбачає взаємодію адміністративних, педагогічних та соціальних інститутів у межах закладу вищої освіти.

Незважаючи на значну кількість емпіричних та теоретичних праць, частина з них має фрагментарний характер – зосереджується на окремих аспектах підтримки (наприклад, психологічному консультуванні чи адаптаційних програмах), при цьому недостатньо уваги приділяється їх методологічній інтеграції у загальну логіку функціонування освітнього середовища ЗВО як цілісного простору соціальної підтримки. Такі підходи не завжди враховують світоглядні та концептуальні орієнтири, що визначають формування стратегії підтримки та її системну узгодженість.

Важливо також відзначити, що методологічні засади соціальної підтримки в контексті формування освітнього середовища як системи й досі недостатньо розроблені в наукових джерелах. Значна частина досліджень обмежується описом практичних механізмів і не пропонує узагальненої концептуальної моделі, що об'єднувала б різні підходи та дозволяла б сформулювати основи для ефективного управління соціальною підтримкою в ЗВО.

Мета статті – розкрити методологічні засади розуміння освітнього середовища ЗВО як цілісного простору соціальної підтримки студентів, обґрунтувати систему підходів і орієнтацій, що визначають напрями, принципи та ефективність її організації.

Методи дослідження: аналіз, синтез та узагальнення наукових публікацій, теоретичних підходів та історичних фактів, що стосуються огляду вітчизняного досвіду соціальної підтримки вразливих категорій студентів у закладі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Узагальнення підходів до організації соціальної підтримки в системі вищої освіти не може бути здійснене без звернення до методологічного рівня дослідження. Ураховуючи те, що підтримка здійснюється у межах конкретного соціального середовища – закладу вищої освіти,

вона набуває специфіки, яка може бути пояснена тільки через комплексне методологічне осмислення. У зв'язку з цим аналіз соціальної підтримки вимагає не тільки уточнення базових понять, а й виявлення світоглядних та концептуальних настанов, які обумовлюють напрями, механізми та ефекти реалізації допомоги студентам.

Потреба у такому осмисленні зумовлена й тим, що підходи, які покладено в основу організації підтримки, відрізняються не лише рівнем абстракції, але й прагматичною спрямованістю, задаючи параметри дій, межі взаємодії суб'єктів, характер інтервенцій, визначають горизонти змістовного наповнення тощо. А різні методологічні орієнтації (ціннісна, особистісна, компетентісна, суб'єктна, системна, середовищна, інтегративна) уможливають формування таких стратегій підтримки, які трансформують внутрішнє середовище освітньої установи. Через аналіз цих орієнтацій вибудовується простір, у якому соціальна підтримка розглядається як структурований процес взаємодії, що має концептуальну узгодженість.

Першим доцільно розглянути аксіологічний підхід, який орієнтується на аналіз того, як соціальна підтримка відображає цінності, що складаються в суспільстві. Він передбачає акцент на духовному та морально-ціннісному вимірі навчання та підтримки, орієнтуючись на внутрішню мотивацію та усвідомлення соціальних цінностей. Серед науковців, які досліджують аксіологічний підхід у педагогіці та соціальній роботі, варто виокремити І. Беха, І. Зязюна, О. Лебідь, С. Матієнко та Ю. Бардашевську, Т. Калюжну, Г. Пивоварову, Т. Кузнецову, які підкреслюють, що аксіологічна спрямованість навчання формує гуманістичне мислення та соціально значущу поведінку, а також трактують їх як основну умову гуманізації освіти. Так, наприклад, дослідниця Т. Кузнецова каже «Педагогіка, як складник соціальних комунікацій, вимагає розгляду на засадах аксіологічного підходу, де головну роль відіграє людський потенціал як носій цінностей» (Кузнецова, 2012), а Т. Калюжна наголошувала на тому, що впровадження аксіологічного підходу «...потребує визнання

цінностей як основи гуманітарного змісту навчання» (Калюжна, 2012).

Разом з тим, Є. Холостова розглядає гуманістичні цінності, такі як гідність, рівність, унікальність особистості, як фундаментальні принципи професійної діяльності соціального працівника, говорячи про те, що вони визначають мету, сенс та напрямок соціальної роботи, що узгоджується з аксіологічним підходом, який акцентує на ціннісних орієнтирах у професійній діяльності (Холостова, 2014). У роботах Дж. Ролза розкривається концепція «справедливості як чесності», що ґрунтується на глибоких ціннісних засадах, і також відповідає суті аксіологічного підходу (Rawls, 1971). Зокрема, Дж. Ролз розробив ідею «завіси незнання» (“veil of ignorance”), яка передбачає, що принципи справедливості повинні обиратися без знання про власне соціальне становище, що забезпечує неупередженість та рівність (Rawls, 2001). Це свідчить про прагнення до створення суспільства, де кожна особа розглядається як цінність сама по собі, а не як засіб для досягнення інших цілей. А стаття авторства А. Абдалхарда та І. П. Мігуса розкриває питання формування соціальної відповідальності в освітніх установах, що передбачає виховання цінностей, таких як відповідальність, етика та громадянська свідомість, що на пряму узгоджується з аксіологічним підходом, який підкреслює важливість ціннісних орієнтирів у процесі освіти та соціальної підтримки (Abdalqhadr & Mihus, 2020).

Загалом, аксіологічний підхід у педагогіці та соціальній підтримці студентів розглядається як засадничий щодо формування системи цінностей, що забезпечують духовний розвиток особистості. Наприклад, такі цінності, як рівність, солідарність та повага до людської гідності, можуть стати основою для розробки політик соціальної підтримки, які забезпечують доступ до освіти та можливість самореалізації для студентів з різних соціальних груп. Це, відповідно, підтверджує твердження про те, що соціальна підтримка в університетах має не тільки практичний, але й етичний аспект та виступає як елемент соціальної справедливості, де кожен студент, незалежно від своїх особливостей, має можливість отримати

необхідну підтримку для реалізації своїх потенціалів. Разом з тим, такий підхід також звертає увагу на суспільні зміни та трансформації ціннісних орієнтирів, які впливають на організацію соціальної підтримки. Тому важливо враховувати не лише інституційні та практичні аспекти соціальної підтримки, а й її роль у формуванні соціальної свідомості, сприяючи розвитку культури взаємодії та підтримки на усіх рівнях.

Крім того, розгляд методологічних підходів до соціальної підтримки вразливих категорій студентів у закладах вищої освіти вимагає звернення до філософських основ цього явища. Філософія освіти пропонує концептуальні рамки, що визначають соціальну підтримку як етичну та соціальну необхідність, а також як засіб формування інклюзивного академічного середовища. Вона ґрунтується на принципах соціальної справедливості, рівності та гуманізму, що обґрунтовують потребу в створенні механізмів, здатних компенсувати структурні нерівності та забезпечити кожному студентові рівні можливості для навчання й особистісного розвитку.

Філософські засади соціальної підтримки безпосередньо пов'язані з гуманістичною традицією, яка розглядає людину як суб'єкта з невід'ємними правами та потенціалом до самореалізації. Ідея підтримки студентів, які стикаються з соціальними, економічними чи психологічними труднощами, впливає з необхідності забезпечення рівного доступу до освіти та сприяння академічній мобільності всіх соціальних груп.

Концепція соціальної справедливості, що бере свій початок у працях Дж. Ролза, розглядає рівний доступ до суспільних благ як фундаментальний принцип демократичного суспільства. У сфері вищої освіти це означає необхідність створення умов, за яких студенти з різними стартовими можливостями отримують рівні шанси для навчання, незалежно від їхнього соціального статусу, економічного становища чи фізичних можливостей. Виходячи з цього, сучасні освітні політики, що базуються на принципах соціальної справедливості, передбачають не лише

надання фінансової та матеріальної допомоги, а й створення підтримувального середовища, що мінімізує бар'єри в академічному та соціальному житті студентів.

У цьому контексті доцільно звернутися ще до одного аспекту, який поки що не має належного інституційного вираження, але суттєво впливає на ефективність підтримки студентів у вразливих ситуаціях. Цим аспектом є феномен непрямой, або середовищної підтримки, що є латентним, але структурно значущим виміром, що формується в академічному житті поза межами формалізованих заходів (Aithal & Aithal, 2023). Така підтримка реалізується у щоденній практиці взаємодії, наприклад, у відкритості адміністрації до зворотного зв'язку, у культурній інклюзивності академічного мовлення, у наявності безпечних просторів для неформального звернення й емоційного вираження тощо. Ці елементи не подаються як окремі сервіси, однак саме вони формують специфічний клімат сприйняття університету як середовища, здатного витримувати уразливість без травматизації.

Такі практики зазвичай не піддаються уніфікованому регулюванню, оскільки є наслідком сформованої академічної культури, а не адміністративної логіки. Саме тому вони рідко фіксуються у положеннях або звітній документації, однак мають безпосередній вплив на становлення студента як суб'єкта. Університет, що продукує атмосферу відкритості, довіри та ненасильницької взаємодії, створює передумови для того, щоб підтримка стала природною частиною освітнього буття, а не надзвичайним втручанням у разі кризи. Водночас у середовищі, де домінують дистанція, формалізм та культурна глухота, навіть наявні ресурси залишаються недієвими, адже студент не відчуває себе легітимним адресатом допомоги.

Особливої ваги цей вимір набуває у випадках, коли йдеться про студентів, які мають досвід соціального відчуження або стигматизації. Їхнє включення в університетське середовище залежить не стільки від інституційних гарантій, скільки від культури повсякденного спілкування, визнання права на інакшість, толерантності до проявів вразливості. Середовищна

підтримка у такому випадку є не інструментом компенсації, а умовою для формування відчуття належності, психологічної безпеки й стабільного академічного включення. Середовищний (екологічний) підхід передбачає врахування всіх факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які впливають на студента, від освітнього клімату до соціокультурного простору. Освіта тут розглядається як частина життєвого середовища, а підтримка – як процес взаємодії особистості з цим середовищем.

Серед представників цього підходу, чії роботи наголошують на тому, що створення підтримувального середовища сприяє інклюзії, знижує рівень тривожності й стимулює людей до дій, можна виділити U. Bronfenbrenner, P. Broadfoot, J. P. Gee, Т. Семигіна.

Тож, можна вважати, що саме середовищна підтримка здатна створити основу для того, щоб запит на допомогу сприймався не як вияв слабкості, а як цілком легітимний акт суб'єктної дії. Виходячи з цього, поняття соціальної підтримки не вичерпується наявністю спеціалізованих служб, програм або цільових заходів. Воно охоплює також ті сфери, що формуються на перетині етичної чутливості, інституційної культури та педагогічної відповідальності (Murugan & Berg-Weger, 2022). У цьому розумінні підтримка є багатошаровим явищем, де адміністративне й людське, процедурне й символічне, формалізоване й емоційне функціонують у взаємопереплетенні.

Загалом, рівність можливостей у доступі до освіти є значущим філософським принципом, що визначає структуру соціальної підтримки у вищій школі. Йдеться не лише про формальне декларування рівності, а й про впровадження механізмів, які усувають системні нерівності. Історично, освітня сфера часто відтворює соціальні ієрархії, що проявляється у відмінностях в якості отриманої середньої освіти, фінансових можливостях студентів та рівні їхньої соціальної адаптації. Разом з тим, гуманістичні ідеї, які розвивалися від античності до сучасності, визначають цінність людини як самоцілі освітнього процесу. Гуманізм у контексті соціальної підтримки студентів проявляється у визнанні їхніх індивідуальних

потреб та врахуванні особистісних факторів, що впливають на успішність навчання. З цього виходить, що освіта не може бути ефективною без створення середовища довіри, емпатії та розуміння, що реалізується через індивідуалізацію підходів до студентів, особливо тих, хто перебуває у складних життєвих обставинах. Тож, урахування цих чинників у процесі розробки сучасних ефективних політик підтримки дозволяє створити більш справедливую систему, що сприяє збереженню доступності освіти.

Сучасна філософія освіти розглядає соціальну підтримку крізь призму концепції інклюзії, яка передбачає повноцінне залучення всіх студентів до академічного та соціального життя учбового закладу (Nehir et al., 2016). Інклюзивний підхід не обмежується лише фізичною доступністю навчального середовища, а охоплює також психологічні, культурні та економічні аспекти. Як і зазначалося раніше, це підхід передбачає створення програм адаптації для студентів з інвалідністю, підтримку студентів з міграційним досвідом, а також заходи з подолання гендерної чи етнічної дискримінації у вищій освіті.

А з позицій утилітаризму соціальні інвестиції у підтримку студентів виправдані не лише з морально-етичної точки зору, а й з огляду на суспільну вигоду, оскільки сприяють формуванню висококваліфікованої робочої сили та зниженню соціальної напруги (OECD. Education at a Glance, 2021; (UNESCO. Global Education Monitoring Report, 2020). Цей підхід доводить, що підтримка студентів у навчальному процесі сприяє підвищенню рівня загального добробуту та соціальної стабільності.

Серед філософських аспектів соціальної підтримки також важливе місце посідає ідея етичної відповідальності освітніх інституцій перед суспільством (Abdalqadr & Mihus, 2020). Заклади вищої освіти не можуть залишатися нейтральними до проблем, з якими стикаються їхні студенти, оскільки вони є не лише осередками академічного знання,

а й соціальними агентами, що впливають на формування майбутніх фахівців та громадян. Відповідальність університетів у цьому контексті вимагає розробки довгострокових стратегій соціальної підтримки, які б не лише усували поточні труднощі студентів, а й сприяли трансформації освітнього простору в бік більшої відкритості та рівноправності.

Висновки. Узагальнення теоретичних положень і результатів аналізу наукових досліджень засвідчило, що соціальна підтримка студентів у сучасних умовах функціонування закладів вищої освіти набуває статусу необхідної складової освітнього процесу та важливого чинника забезпечення академічної успішності, психологічного благополуччя й повноцінної соціальної інтеграції здобувачів освіти. За таких обставин освітнє середовище ЗВО доцільно розглядати не лише як простір навчання, а як цілісну соціально-педагогічну систему взаємодії, у межах якої реалізуються механізми підтримки, допомоги й розвитку особистості студента.

Таким чином, усі філософські концепції соціальної підтримки у вищій освіті також вказують на необхідність комплексного підходу до організації допомоги студентам. А осмислення її крізь призму соціальної справедливості, рівності та гуманізму дозволяє створити більш ефективні механізми підтримки, що не лише компенсують соціальні нерівності, а й сприяють особистісному розвитку кожного студента. Включення цих принципів у практичну діяльність освітніх установ забезпечує формування інклюзивного освітнього простору, що відповідає викликам сучасного суспільства. Перспективи подальших досліджень убачаємо у розробленні інтегративної моделі соціальної підтримки студентів у закладах вищої освіти, визначенні критеріїв і показників її ефективності, а також у вивченні практичних механізмів упровадження методологічно обґрунтованих стратегій підтримки в діяльність університетів.

Література

1. Abdalqadr A., Mihus I. Educational institutions and the development of the concept of social responsibility. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2020. № 1 (57). С. 94–104. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-57-94-104>

2. Aithal P. S., Aithal S. How to increase emotional infrastructure of higher education institutions. *International Journal of Management, Technology, and Social Sciences (IJMTS)*. 2023. Vol. 8 (3). P. 356–394. DOI: <https://doi.org/10.47992/ijmts.2581.6012.0307>
3. Hehir T., Grindal T., Freeman B. et al. A summary of the evidence on inclusive education. Cambridge, MA : Abt Associat, 2016. Retrieved from <https://www.abtassociates.com/files/Insights/Reports/2016/inclusive-education.pdf>
4. Murugan V., Berg-Weger M. Social Work and Social Welfare: An Invitation. New York : Routledge, 2022. 584 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003182160>
5. OECD. Education at a Glance 2021: OECD Indicators. Paris : OECD Publishing, 2021. DOI: <https://doi.org/10.1787/b35a14e5-en>
6. Rawls J. A. Theory of Justice. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1971. 560 p. DOI: <https://doi.org/10.4159/9780674042605>
7. Rawls J. Justice as Fairness: A Restatement. Cambridge, MA : Harvard University Press, 2001. 240 p. DOI: <https://doi.org/10.2307/j.ctv31xf5v0>
8. UNESCO. Global Education Monitoring Report: Inclusion and education – All means all. Paris : UNESCO Publishing, 2020. Retrieved from <https://www.unesco.org/gem-report/en/inclusion>
9. Калюжна Т. Г. Педагогічна аксіологія в умовах модернізації професійно-педагогічної освіти : монографія / за наук. ред. О. В. Уваркіної. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 128 с.
10. Кузнецова Т. Аксіологія соціальних комунікацій : навчальний посібник. Суми : Вид-во Сумського державного університету, 2012. 300 с.
11. Холостова Є. І. Теорія соціальної роботи : підручник. Вид. 4-те, перероб. і доп. Київ : Центр навчальної літератури, 2014. 392 с.

References

1. Abdalkhard, A., & Mihus, I. P. (2020). Osvitni zaklady ta rozvytok kontseptsii sotsialnoi vidpovidalnosti [Educational institutions and the development of the concept of social responsibility]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK" – Academic notes of KROK University*, 1 (57), 94–104. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-57-94-104> [in Ukrainian].
2. Aithal, P. S., & Aithal, S. (2023). How to increase emotional infrastructure of higher education institutions. *International Journal of Management, Technology, and Social Sciences (IJMTS)*. Vol. 8 (3). P. 356–394. DOI: <https://doi.org/10.47992/ijmts.2581.6012.0307>
3. Hehir, T., Grindal, T., Freeman, B. et al. (2016). A summary of the evidence on inclusive education. Cambridge, MA: Abt Associat. Retrieved from <https://www.abtassociates.com/files/Insights/Reports/2016/inclusive-education.pdf>
4. Kaliuzhna, T. H. (2012). Pedagogichna aksiologhiia v umovakh modernizatsii profesiino-pedahohichnoi osvity [Pedagogical axiology in the context of modernization of professional pedagogical education]. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
5. Kholostova, Ye. I. (2014) Teoriia sotsialnoi roboty [Social work theory]. Kyiv : Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].
6. Kuznietsova, T. (2012). Aksiologhiia sotsialnykh komunikatsii [Axiology of social communications]. Sumy : Vyd-vo Sumskoho derzhavnoho universytetu [in Ukrainian].
7. Murugan, V., & Berg-Weger, M. (2022). Social Work and Social Welfare: An Invitation. New York : Routledge. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003182160>
8. OECD. (2021). Education at a Glance 2021: OECD Indicators. Paris : OECD Publishing. DOI: <https://doi.org/10.1787/b35a14e5-en>
9. Rawls, J. (2001). Justice as Fairness: A Restatement. Cambridge, MA : Harvard University Press. DOI: <https://doi.org/10.2307/j.ctv31xf5v0>
10. Rawls, J. A (1971). Theory of Justice. Cambridge, MA : Harvard University Press. DOI: <https://doi.org/10.4159/9780674042605>
11. UNESCO. (2020). Global Education Monitoring Report: Inclusion and education – All means all. Paris : UNESCO Publishing. Retrieved from <https://www.unesco.org/gem-report/en/inclusion>

Мороз В. П. Освітнє середовище ЗВО як простір соціальної підтримки: методологічне осмислення підходів

У статті здійснено методологічне осмислення освітнього середовища закладу вищої освіти як простору соціальної підтримки студентів. Розглянуто, що соціальна підтримка у ЗВО набуває специфіки, яка формується через комплекс взаємодій і механізмів, визначених світоглядними, концептуальними та методоло-

гічними орієнтаціями. Особлива увага приділена аксіологічному підходу, що визначає ціннісні засади організації підтримки та сприяє гуманізації освіти, формуванню соціально значущої поведінки та самореалізації студентів. Аналізовано середовищний (екологічний) підхід, який підкреслює роль академічної культури, відкритості та інклюзії у створенні підтримувального середовища, де студенти відчують психологічну безпеку й легітимність запиту на допомогу. Розглянуто філософські засади соціальної підтримки, зокрема принципи соціальної справедливості, рівності та гуманізму, які забезпечують доступність освіти для всіх категорій студентів і сприяють формуванню інклюзивного та справедливого освітнього середовища. Узагальнення підходів до організації соціальної підтримки доводить, що вона є багатошаровим явищем, що охоплює адміністративні, культурні, етичні та емоційні виміри освітнього середовища, формуючи умови для розвитку особистості, інклюзії та соціальної відповідальності університету.

Ключові слова: соціальна підтримка студентів, освітнє середовище закладу вищої освіти, методологічне осмислення, аксіологічний підхід, соціальна справедливість, гуманізація освіти, академічна адаптація, ціннісні орієнтири освіти.

Moroz V. P. Educational environment of higher education institutions as a space of social support: methodological understanding of approaches

The article provides a methodological understanding of the educational environment of a higher education institution as a space for social support for students. It is considered that social support in higher education institutions acquires a specific character, which is formed through a complex of interactions and mechanisms determined by worldview, conceptual and methodological orientations. Special attention is paid to the axiological approach, which determines the value principles of organizing support and contributes to the humanization of education, the formation of socially significant behavior and self-realization of students. The environmental (ecological) approach is analyzed, which emphasizes the role of academic culture, openness and inclusion in creating a supportive environment where students feel psychological safety and the legitimacy of requesting help. The philosophical principles of social support are considered, in particular the principles of social justice, equality and humanism, which ensure the accessibility of education for all categories of students and contribute to the formation of an inclusive and fair educational environment. The generalization of approaches to organizing social support proves that it is a multi-layered phenomenon that encompasses the administrative, cultural, ethical and emotional dimensions of the educational environment, creating conditions for personal development, inclusion and social responsibility of the university.

Key words: social support of students, educational environment of a higher education institution, methodological understanding, axiological approach, social justice, humanization of education, academic adaptation, educational value orientations.

Дата першого надходження статті до видання: 10.11.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 18.03.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

